

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Patrik Stonjek

Specifika pracovněprávních sporů

Autoreferát (shrnutí disertační práce)

Školitel: prof. JUDr. Jan Pichrt, Ph.D.

Studijní program: Teoretické právní vědy – Pracovní právo a právo sociálního zabezpečení

Datum vypracování autoreferátu (uzavření rukopisu): 1. 2. 2024

Úvodní slovo

Před téměř osmi lety jsem pojal myšlenku ucházet se o možnost absolvovat na Právnické fakultě Univerzity Karlovy doktorské studium. Tento nápad jsem následně zrealizoval a byl jsem do doktorského studia přijat.

V rámci doktorského studia jsem se zavázal bádát v tématu specifik pracovněprávních sporů, ačkoliv pojem bádát je v kontextu sociálních věd mírně nadsazený. K volbě uvedeného tématu jsem se uchýlil ze dvou, respektive tří, hlavních důvodů. Prvním z nich byl můj zájem o institut přisedících, který mi již během magisterského studia připadl velmi zajímavý. Dále jsem měl zájem věnovat se tématu, které dosud nikdo komplexně nezpracoval. A v neposlední řadě mi přišlo velmi sympatické propojení pracovního práva a civilního práva procesního.¹ Předem uvedené mnou vybrané téma plně splňovalo.

Důvody, které mne vedly k výběru tématu disertační práce, do značné míry předurčily i její zaměření. Již v projektu disertační práce jsem si jako hlavní body zájmu vytyčil právě osoby přisedících, efektivnost a rychlost řešení pracovněprávních sporů a možné další odchylky civilního řízení zaměřené právě na tento typ sporů. Rovněž jsem tehdy zamýšlel zkoumat i téma alternativních způsobů řešení pracovněprávních sporů, protože bylo velice aktuální², nicméně tento nápad jsem nakonec zavrhl, a to z důvodu dostatečného množství dílčích témat, kterým jsem se mohl věnovat.

S výjimkou alternativních způsobů řešení pracovněprávních sporů jsem nastíněná témata zpracoval, přičemž jsem přidal i podtéma, bez kterého by specifika pracovněprávních sporů postrádala svůj význam. Tímto doplňkovým, ale vlastně spíše podkladovým tématem byla hmotněprávní východiska pracovněprávních sporů, respektive nejdůležitější obecná pravidla pracovního práva, která tímto celým právním odvětvím prostupují a utvářejí jej.

¹ Propojování různých právních oborů jsem vždy považoval za velmi zajímavé. Navíc je pravdou, že žádný právní obor neexistuje nezávisle na zbývajících právních oborech. O to spíše považuji multidisciplinárně zaměřená témata za inspirativní a lákavá.

² Na konci léta roku 2016 se do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dostal sněmovní tisk 903 {dostupný je na internetových stránkách www.psp.cz [cit. 31. 1. 2024]}, jehož cílem byla poměrně rozsáhlá novela zákoníku práce. Ten měl obsahovat (mimo jiné) i zcela nový § 363a, který měl zapovědět řešení sporů z pracovněprávních vztahů mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem kýmkoliv jiným než soudy.

Cíl disertační práce

Sepsání či tvorba komplexního pojednání o specifických pracovněprávních sporů byl jedním ze smyslů vzniku mé disertační práce. K jejím dalším cílům patřilo osvětlení smyslu specifik těchto sporů, analýza potřebnosti a vhodnosti takové právní úpravy a na závěr rovněž posouzení, jestli existující právní úprava dosahuje svého cíle.

Výše zmíněné je nutné doplnit o několik málo poznámek. V českém právním řádu se není možné setkat s mnoha specifiky pracovněprávních sporů. S výjimkou několika spíše drobnějších detailů tvoří hlavní odlišnost skutečnost, že pracovněprávní spory jsou (zatím³) jako jediné soukromoprávní spory rozhodovány senáty okresních (a jim na roveň postavených) soudů. Z toho důvodu bylo téměř nezbytností vydat se při tvorbě disertační práce za české hranice a snažit se čerpat ze zahraničních zdrojů.

Posledně uvedeného jsem si byl vědomý už při sepisování projektu disertační práce a tehdy jsem se rozhodl podniknout několik studijních cest. Ačkoliv se jednalo o nezbytnost vedoucí k absolvování doktorského studia, učinil jsem tak i rád, protože pouhá četba o zahraniční právní úpravě nezprostředkuje takový zážitek, jako když se člověk vydá „do terénu“, aby si zahraniční právo zažil na „vlastní kůži“.

Na rozdíl od většiny studentů jsem mé zahraniční výjezdy pojal poněkud neortodoxně a praxi jsem absolvoval na třech různých pracovních soudech⁴, a to nejdříve na Pracovním soudu v Münsteru (Arbeitsgericht Münster), dále na Pracovním a sociálním soudu ve Vídni (Arbeits- und Sozialgericht Wien) a na závěr na Pracovním tribunálu v Exeteru (Exeter Employment Tribunal). Domnívám se, že lepší místa pro získání cenných zkušeností a znalostí jsem si vybrat nemohl, protože „pouhé“ bádání v knihovně by mne ochudilo o zážitky ze soudních síní a o zajímavé rozmluvy, které jsem měl možnost vést s personálem (v nejširším slova smyslu) těchto institucí.⁵

³ V tomto ohledu lze odkázat na sněmovní tisk 598 z konce roku 2023 {dostupný je na internetových stránkách www.psp.cz [cit. 31. 1. 2024]}, který má za cíl laický prvek ponechat pouze v omezeném množství trestních věcí projednávaných krajskými soudy (včetně Městského soudu v Praze).

⁴ Navštívil jsem i jiné soudy, a to buď přímo v místě, kde se uvedené soudy nacházejí, nebo v blízkém okolí.

⁵ Navíc by „pouhá“ četba nebyla tak zábavná.

Postup při tvorbě disertační práce

Dvě úvodní kapitoly mé disertační práce vycházely výlučně z české právní úpravy. S ohledem na to mi podkladem pro jejich sepsání byly zejména publikace od českých autorů, kteří se věnovali zkoumaným tématům.

V první kapitole jsem se zejména snažil definovat (či alespoň přiblížit) slovní spojení individuální pracovněprávní spor, na který jsem se téměř výlučně v mé disertační práci zaměřil.⁶ Na to navázala druhá kapitola, ve které jsem popisoval jednotlivá procesní specifika pracovněprávních sporů, a to s největším důrazem na institut přisedících. Při zpracování uvedených témat jsem čerpal zejména z publikací Václava Hory⁷, Miroslava Hromady⁸, Jiřího Kocourka (v jeho případě se jednalo o komentářovou literaturu)⁹, Vladimíra Lajška¹⁰ a kolektivu autorů složeného z Jana Pichrta, Martina Štefka a Jakuba Morávka¹¹, kteří se mnou diskutovaným tématům věnovali nejvíce.

Tři, respektive čtyři, následující kapitoly obsahovaly pojednání o zahraniční právní úpravě, a to konkrétně o anglickém (a waleském), německém a rakouském právu. Jejich rozsah, co se počtu stran textu týká, byl znatelně menší a hloubka zpracovávaných témat byla velmi „mělká“. Měl jsem nicméně ambici vyzdvihnout ta nejdůležitější specifika pracovněprávních sporů ze všech zmíněných států, a protože jich je v uvedených státech/zemích o poznání více než v České republice a protože proniknout do hloubky těchto témat nebylo objektivně v mých silách, uchýlil jsem se spíše k povrchnějšímu popisu příslušných institutů. Domnívám se však, že pro účely disertační práce byl mnou zvolený přístup dostačující (případně až plně vyhovující).

Při popisu zahraničních právních úprav jsem vycházel z menšího množství zdrojů, přičemž vyzdvihnout mohu zejména dva z nich. Anglickému pracovněprávnímu soudnictví se věnovala ve své práci Janina Morgenweck¹² a čestným soudcům v německém pracovním

⁶ Téma kolektivních pracovněprávních sporů bylo osloveno jen výjimečně.

⁷ HORA, V. *Československé civilní právo procesní. I.–III. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-540-3.

⁸ HROMADA, M. *Pracovněprávní spory.* Praha: C. H. Beck, 2015, 216 s. ISBN 978-80-7400-581-7.

⁹ KOCOUREK, J. *Zákon o soudech a soudcích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 472 s. ISBN 978-80-7400-292-2.

¹⁰ LAJSEK, V. *Přisedící a laický prvek v justici.* Praha: Leges, 2020, 182 s. ISBN 978-80-7502-459-6.

¹¹ PICHRT, J.; ŠTEFKO, M.; MORÁVEK, J. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 424 s. ISBN 978-80-7552-138-7.

¹² MORGENWECK, J. *Die Arbeitsgerichtsbarkeit in England.* Frankfurt nad Mohanem: Peter Lang, 2013, 156 s. ISBN 978-3-63162756-3.

a sociálním soudnictví se věnoval kolektiv autorů složený z Petera Badera, Rogera Hohmanna a Haralda Kleina¹³.

Část textu mé disertační práce jsem však na začátku sepsat neplánoval. Konkrétně se jedná o její sedmou kapitolu vycházející z dotazníkového šetření, které jsem realizoval mezi předsedy soudů, které jsou v prvním stupni řízení věcně příslušné k řešení pracovněprávních sporů, a přísedícími a soudci, kteří na těchto soudech působí, přičemž jsou členy senátů projednávajících a rozhodujících pracovněprávní spory.

K myšlence provedení dotazníkové šetření mne přivedl jeden ze soudců Odvolacího pracovního soudu v Hammu (Landesarbeitsgericht Hamm), který mne upozornil na publikaci kolektivu autorů vedeného Petem Burgessem¹⁴. Tato publikace byla studií o právních laicích působících v pracovněprávních sporech ve Francouzské republice, Spojeném království Velké Británie a Severního Irska a ve Spolkové republice Německo.

Spoluautory zmíněné studie byli i Armin Höland, Christina Buchwald a Elisabeth Krausbeck. Ti realizovali podrobnější studii zaměřenou na čestné soudce působící v německém pracovním a sociálním soudnictví v Bádensku-Württembersku, Berlíně a v Sasku-Anhaltsku.¹⁵

Obě zmíněné studie mne inspirovaly k provedení dotazníkového šetření v České republice zaměřeného na přísedící, a to z důvodu nedostatku tvrdých dat o těchto osobách a o výkonu jejich funkce. Při tvorbě příslušných dotazníků jsem se ve značné míře inspiroval dotazníky užitými právě Arminem Hölandem, Christinou Buchwald a Elisabeth Krausbeck, neboť projevíli velkou ochotu a jejich dotazníky mi dali k dispozici.

¹³ BADER, P.; HOHMANN, R.; KLEIN, H. *Die ehrenamtlichen Richterinnen und Richter in der Arbeits- und Sozialgerichtsbarkeit. Ihre Rechtsstellung, ihre Rechte und Pflichten*. 13., nově přepracované a rozšířené vydání. Hemsbach: C. F. Müller, 2012, 315 s. ISBN 978-3-8114-7014-9.

¹⁴ BURGESS, P. et al. *The roles, resources and competencies of employee lay judges*. Düsseldorf: Hans-Böckler-Stiftung, 2017, 92 s. ISSN 2509-2359.

¹⁵ HÖLAND, A.; BUCHWALD, CH.; KRAUSBECK, E. *Ehrenamtliche Richterinnen und Richter in der Arbeitsgerichtsbarkeit und in der Sozialgerichtsbarkeit – Ergebnisse einer repräsentativen Befragung in Baden-Württemberg, Berlin und Sachsen-Anhalt*. Halle: Zentrum für Sozialforschung Halle e.V., 2018, 102 s. ISSN 1617-299X.

Obsah disertační práce

Vlastní text mé disertační práce odpovídá vytyčenému cíli. Byla v ní tak popsána definovaná témata, která byla zasazena do širšího kontextu, a tam, kde to bylo možné¹⁶, bylo rovněž zhodnoceno, jestli praxe vychází z objektivního práva.

V úvodní kapitole jsem se předně¹⁷ snažil zevrubně popsat a vymezit různé typy pracovněprávních sporů, a to z důvodu neexistujícího ohraničení těchto vztahů českými právními předpisy, což je způsob, se kterým se lze např. setkat v německé nebo rakouské právní úpravě.¹⁸ V rámci mých úvah jsem neřídka kdy odbočoval k jiným, nicméně souvisejícím tématům, neboť ne vždy mi přišla zvolená legislativní řešení určitých problémů jako ta nejlepší a systematická.¹⁹ Cílem mých myšlenek byla snaha dospět k obecně platné poučce, která by ideálně ve všech případech vedla k určení, jestli je určitý spor sporem pracovněprávním, nebo ne. Na druhou stranu úvahy tohoto typu souvisí s tím, co si kdo představuje pod tímto slovním spojením. Já jsem se jej pro účely mé disertační práce snažil vymezit dvěma, respektive třemi, kritérii a tento postup zdůvodnit, ale protože právo není exaktní vědou, pochopím, bude-li pohled někoho jiného na toto téma jiný.

Následující kapitola tvořila hlavní těžiště té části mé disertační práce, která byla zaměřená na českou právní úpravu. Jejím předmětem byla procesní specifika pracovněprávních sporů, se kterými se lze na českém území setkat. Vzhledem k jejich omezenému výskytu však cílila převážně na institut přisedících, který byl diskutován velmi podrobně. Akcent byl v tomto ohledu kladen zejména na proces ustanovení do funkce přisedícího a na práva a povinnosti přisedícího. Tato témata jsou upravená poměrně stroze, což s sebou nese problémy, které byly blíže přiblíženy v textu disertační práce. Stručnost právní úpravy by nemusela být tak velkým problémem, pokud by orgány moci výkonné byly více aktivní, co se týká metodické činnosti. Ano, jen metodickou činností směřující k harmonizaci a zlepšení některých procesů nelze napravit zákonné nedostatky, ale některé

¹⁶ Možné ve smyslu realizovatelné z důvodu existence tvrdých dat.

¹⁷ Již shora jsem uvedl, že jsem se rovněž věnoval vybraným ustanovením zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, která prostupují celým pracovním právem a odlišují jej od ostatních právních oborů.

¹⁸ Ani u jednoho ze způsobů vymezení pracovněprávních sporů (doktrinální x legislativní) si však nemyslím, že je lepší než ten druhý. Oba mají své výhody i nevýhody.

¹⁹ Vizte např. § 79 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

problémy tím odstranit lze. V pravomoci obou dotčených ministerstev²⁰ je navíc změna podzákoné normotvorby, tudíž i touto cestou by bylo možné některé problémy napravit.²¹

Kapitoly tři až šest měly za cíl představit specifika pracovněprávních sporů, se kterými se lze setkat ve třech analyzovaných zahraničních právních úpravách. Exkurz to byl velmi inspirativní a zajímavý, a to z více důvodů. Prvním z nich byla existence širší palety specifík pracovněprávních sporů, a to především těch procesní povahy, neboť proniknutí do hmotněprávních odchylek by bylo velmi náročné (a navíc ne nezbytně potřebné pro účely mé disertační práce). Dále bylo poměrně překvapující, jak rozšířený je laický prvek v zahraničí, a to napříč různými právními odvětvími. A v neposlední řadě se dalo (poměrně očekávaně v kontextu posledně uvedeného) setkat s mnohem větším zájmem o působení právních laiků v pracovněprávních sporech, a to často ze strany soukromého i veřejného sektoru.

Smyslem šesté kapitoly bylo shrnout nejdůležitější poznatky z předchozích čtyř kapitol a nabídnout porovnání diskutovaných témat v koncentrované podobě na jednom místě. Některé teoretické poznatky byly v této kapitole rovněž porovnány s existujícími daty, a to za účelem jejich interpretace a vyhodnocení jejich fungování v praxi.

Obsahem předposlední kapitoly mé disertační práce byly výsledky realizovaného dotazníkového šetření, a to nejen souhrn získaných dat, ale i jejich okomentování, případně porovnání. V některých ohledech nebyly prezentované výsledky překvapivé (zejména pro mou osobu, neboť působím jako přísedící), nicméně jiná zjištění byla naopak zajímavá. Vzhledem k nízkému počtu účastníků dotazníkového šetření ale nedošlo k hluboké analýze dat, protože zastoupení respondentů z určitých oblastí nebylo dostatečné. V tomto ohledu jsem pocítil jisté zklamání, protože mé ambice byly o poznání větší (o tom svědčil i rozsah připravených dotazníků).²²

Poslední kapitola předcházející závěru v podstatě uzavřela mou disertační práci tím způsobem (tematicky myšleno), který stál u zrodu jedné z pohnutek k jejímu sepsání. Konkrétně se jednalo o další sněmovní tisk mající dopad na pracovněprávní spory, a to shora zmíněný sněmovní tisk 598. Ten jsem stručně okomentoval a následně jsem představil mou vizi specifík pracovněprávních sporů.

²⁰ Ministerstva spravedlnosti České republiky a Ministerstva vnitra České republiky.

²¹ Realizace nápravné činnosti by v tomto ohledu byla zejména úkolem příslušným Ministerstvu spravedlnosti České republiky.

²² V plánu jsem měl nejen stručnější analýzu pro účely disertační práce, ale i podrobnou analýzu dat (mimo jiné prostřednictvím kontingenčních tabulek).

Výsledky disertační práce

Přínosy či výsledky mé disertační práce by bylo možné spatřovat ve více hlediscích. Jednak se mi, doufám, podařilo komplexně popsat téma českých specifik pracovněprávních sporů. Dále jsem se pokusil o představení těch specifik pracovněprávních sporů, se kterými se v České republice setkat nelze, respektive lze, ale v odlišné podobě, na příkladu tří zahraničních právních úprav. Také jsem realizoval praktický výzkum v rámci vymezeného tématu, který dosud v České republice nikdo nepodnikl. A v neposlední řadě jsem se snažil interpretovat získaná data a zkoumané právní instituty v kontextu teoretických východisek stojících za specifiky pracovněprávních sporů.

Za první dílčí výstup by bylo možné označit zjištění, že některé české pracovněprávní spory ryzími pracovněprávními spory nejsou. Předem uvedené má svou platnost navzdory tomu, že sice budí dojem pracovněprávních sporů, ale jejich pravá podstata taková není.²³

Dále bylo zjištěno, že česká procesní úprava specifik pracovněprávních sporů prakticky nepřispívá tomu, co by mohlo/mělo být jejím cílem, tedy efektivnější, rychlejší a snazší cesta k domožení se práva. V tomto ohledu by se bylo možné inspirovat zahraničními právními úpravami, které byly analyzovány. Vyzdvihnout lze především odchylky, na které je možné narazit ve Spolkové republice Německo. Ty jednak vedou k tomu, že zaměstnancům nejsou kladeny překážky (administrativní ani finanční) k zahájení soudního řízení, a dále k tomu, že cesta k pravomocnému skončení soudního řízení může být skutečně velmi rychlá, a to zejména v případě uzavření soudního smíru, k čemuž dochází dlouhodobě ve více než polovině případů.

Další výstup je možné spatřovat v nálezu spočívajícím v tom, že současný proces ustanovení do funkce přisedícího je velmi nevyhovující. Ačkoliv se přisedícími mohou stávat kvalitní kandidáti, žádná taková záruka není. Opět by ale bylo možné převzít zahraniční praxi, v tomto případě anglickou. I v anglickém právu se lze setkat se sebenominacemi do funkce tribunálního přisedícího (non-legal member), tudíž by se případná inspirace v tamní právní úpravě nabízela, a to i z toho důvodu, že by nebylo nutné realizovat velké legislativní změny.

Negativním zjištěním také byla skutečnost, jak málo se pracuje s přisedícími, co se jejich vzdělávání týká. Navzdory zájmu těchto osob o případná školení k nim téměř nedochází, což

²³ Nejedná se o závislou práci ve smyslu § 2 odst. 1 zákoníku práce.

vyplývalo jak od nich samotných, tak od předsedů oslovených soudů. Pokud tak dochází k zatracování tohoto institutu, není na vině toliko ne zcela ideální právní úprava, ale i na ni navazující praxe.²⁴

Obecně je ale známým problémem, že diskutované téma trpí různými neduhy (kulantně řečeno). Navzdory tomu, že na ně bylo upozorňováno ze strany veřejného ochránce práv již před více než deseti lety²⁵, s tímto stavem dosud nikdo nic nepodnikl. Je proto otázkou, proč jsou dotčené orgány nečinné.

A zřejmě za poslední výstup celé disertační práce lze označit sadu opatření, jak k tématu specifík pracovněprávních sporů přistoupit, pokud mají v oblasti civilního práva procesního i nadále existovat a plnit svou funkci, kterou mají (a plní) v zahraničí. K tomu lze uvést, že jejich existence je žádoucí. Na druhou stranu nelze uzavřít, že pouze pracovní právo by mělo mít svůj odraz v civilním právu procesním, to ne. Toto téma by mělo být pojato komplexně, nikoliv izolovaně od zbylé části právního řádu. Ze soukromoprávních oborů by z toho důvodu stálo k zamyšlení, jestli by do civilního procesního práva neměla být vložena i specifika pro oblast rodinného práva. Já osobně bych se pro takový krok určitě přimlouval.

A jaké odchylky by v civilním právu procesním měly pracovněprávní spory mít? Mohlo by se jednat především o následující:

- příznivější pravidla pro výši a splatnost soudních poplatků,
- důraz na neformálnost a rychlost soudního řízení,
- účast přísedících²⁶ jen v tom typu sporů, ve kterých se neřeší ryze právní otázky, a
- méně výhodná pravidla pro náhradu nákladů řízení v prvním stupni v případě, že by náklady byly nahrazovány zaměstnavateli.

²⁴ V tomto ohledu si troufám tvrdit, že ve veřejné diskuzi se často zaměřuje následek a příčina.

²⁵ Vizte např. závěrečné stanovisko ze dne 21. 9. 2012 ve věci 695/2011/VOP, které je dostupné na internetových stránkách eso.ochrance.cz [cit. 31. 1. 2024].

²⁶ Měl by se však změnit jejich výběr, jak bylo uvedeno výše, měli by být pravidelně školeni a měla by být posílena jejich práva finanční povahy. Zároveň by měl být upraven proces jejich odvolání a vhodné by zcela jistě bylo zavedení alespoň omezené kárné odpovědnosti (vizte německá inspirace v podobě možnosti ukládat čestným soudcům za méně závažná porušení povinností pokuty).

Poslední slova na závěr

Téma specifík pracovněprávních sporů je zajímavým fenoménem. V České republice se často redukuje pouze na účast přisedících při projednávání a rozhodování pracovněprávních sporů, což ale není správné, jak snad vyplynulo z mé disertační práce. Na druhou nelze přehlédnout fakt, že česká právní úprava k tomuto omezení vybízí.

U mne se názor na účast právních laiků v jakémkoliv druhu soudních řízení neustále vyvíjí. Nazná-li odborná veřejnost, že je vhodné, aby některé věci rozhodovalo více osob, má se dle mého názoru primárně jednat o soudce. Zapojení právních laiků bych viděl jako smysluplné pouze tehdy, pokud by spolurozhodovali o hodnotících otázkách, které nepředpokládají dobrou/detailní znalost práva. Nicméně ani v těchto případech bych v jejich participaci neviděl rozhodující přidanou hodnotu, a to ani tehdy, budou-li mít určitou specifickou znalost.²⁷

Jeden (poměrně silný) důvod vedoucí k zapojení laického prvku do soudnictví ale spatřuji. Několika málo slovy by se dal popsat jako výchova k demokracii a svobodě. Věřím, že participace vhodných jedinců na výkonu soudní moci může mít mírně pozitivní dopady na samotné soudnictví, ale primárně na dotčené osoby. Možná poznají, že svoboda není samozřejmost, že je nutné o ni pečovat nejen v těžkých dobách, ale i v těch jednoduchých, že rozvoj občanské společnosti je jedním z prvků, který výrazně ovlivňuje demokracii a svobodu, a že participace na utváření sociálního smíru je něčím, co má svou hodnotu, i když dosažení kompromisu nemusí být vždy jednoduché. O tom ale lidský život je.

²⁷ Například pracovního prostředí v případě pracovněprávních sporů.

Summary

The aim of this dissertation was to provide a comprehensive interpretation of the topic of the specifics of labour law disputes, both from a theoretical point of view, i.e. substantive law, and from a practical point of view, i.e. the projection of substantive law into real life.

In fulfilling the statutory objective, the main subject of investigation was civil procedural law and its deviations applicable to labour law disputes. However, substantive labour law was also mentioned, because without its existence the mentioned procedural deviations would not have any meaning.

Within the framework of the analysis of the Czech legal regulation of the specifics of labour law disputes, the greatest emphasis was placed on the institute of non-legal members. This function was discussed in great detail, from the meaning and purpose of this function, through the prerequisites for its performance, appointment to the position of non-legal member, his rights and duties to the termination of the function of non-legal member.

A similar procedure in the analysis of the specifics of labour law disputes was also chosen in the case of a comparison of the Czech legislation with the English, German and Austrian legislation. However, it is natural that in the case of foreign topics the analysis was not so detailed. In some respects, however, it also touched on some specifics of labour law disputes that are unknown to Czech legislation. From that point of view, it was an interesting foreign excursion.

After a mutual comparison of the information found from the examined legal systems, the theoretical starting points in the form of substantive law were compared with the Czech practice, or with data communicated by actors in the discussed field, namely the presidents of the courts where labour disputes are discussed and decided, the non-legal members who at these courts operate, and the judges who preside over the relevant labour law panels. The information from these three groups of respondents was sometimes interesting and even slightly surprising, both in a positive and negative sense.

The results of the analysis carried out, including the conducted questionnaire survey, were last but not least also used to evaluate the current legislative proposal, which aims to cancel the participation of non-legal members in the discussion and decision-making of labour law disputes, and to present proposals for changes to the Czech legislation.